Posudek vedoucího diplomové práce

Patrik Novotný: Velezrada a vlastizrada v historii českého práva

Pojmy „velezrada“ a „vlastizrada“ v sobě skrývají zásadní delikty, ohrožující samotné základy státní moci. Již sám vývoj příslušné terminologie na našem území je pozoruhodný – velezrada, původně zločin, který mohl spáchat prakticky kdokoliv, se v průběhu 20. století postupně transformovala na delikt ústavní, který jediný může založit přímou odpovědnost prezidenta republiky coby hlavy státu. Jako obecný trestněprávní delikt se objevila naposledy v trestním zákoníku z roku 1950, další kodex z roku 1961 zavedl nově pojem vlastizrada. Pro úplnost ještě dlužno dodat, že v nejstarších trestních zákonících platných na našem území se objevuje ještě další obdobný termín, a sice „zemězrada“.

Jak patrno, musela se předložená diplomová práce Patrika Novotného zabývat problematikou, v níž se prolínají dvě významná veřejnoprávní odvětví – právo trestní, ale též právo ústavní. Velmi patrné je to z rozsahem dominantní druhé kapitoly, v níž jsou jednotlivé podkapitoly věnovány jak úpravě velezrady/vlastizrady v postupně vydávaných trestních kodexech (1950, 1961, 2009), tak nastavení prezidentské odpovědnosti ve stěžejních dokumentech ústavních (1920, 1948, 1960, 1968, 1993). Tento přísně chronologický systém výkladu sice nepostrádá logiku, pro čtenáře ale není nejpohodlnější, neboť ho nutí neustále „přepínat“ mezi trestněprávní a ústavněprávní rovinou výkladu. Na závěr druhé kapitoly je připojena rekapitulace osudu ústavní žaloby na prof. Václava Klause v roce 2013. Samostatnou třetí kapitolu pak autor věnoval komparaci odpovídajících právních institutů v právním řádu České republiky a Rakouské republiky.

Vzhledem k tomu, že práce je prezentována jako právněhistorická, je na první pohled nápadná velmi okrajová pozornost, věnovaná úpravě nejzávažnějších deliktních jednání v zákonících 18. a 19. století (zhruba 3 strany), v kontrastu s poměrně obsáhlým výkladem právní úpravy aktuální. Je pravda, že autor v Úvodu práce avizoval, že těžištěm jeho práce má být „*popis relevantní právní úpravy ve 20. století a v době nynější*“ (s. 1), podle soudu posuzovatele si ale starší období přeci jen zasloužilo poněkud intenzivnější pozornost.

Práce, jejíž text má rozsah 70 stran, je formálně dobře zvládnutá, v poznámkách pod čarou (v celkovém počtu 115) je průběžně odkazováno na použité zdroje, z nichž autor při tvorbě svého textu vycházel. Poněkud překvapivě mezi nimi absentují trestní zákoníky z let 1768, 1787 a 1803. Citace jsou vytvářeny lege artis, jen s několika drobnými pochybeními

(např. chybějící stránkový rozsah u edic právních pramenů ze 16. a 17. století, u webových zdrojů je zvykem uvádět datum čerpání ze zdroje atd.) Pochybnosti ovšem musí vzbudit skutečnost, že třetí, komparativní kapitola, je vytvořena bez jakékoliv reflexe zahraniční literatury, jež by se věnovala příslušným právním institutům rakouským. Podkladem pro srovnání je pouze přeložený text platných předpisů, což je určitě málo. Přitom právě tato kapitola mohla být skutečně zásadním přínosem práce nad rámec reprodukce obsahu jednotlivých historických i v současné době platných předpisů.

Výklad autora je srozumitelný, věcně správný, místy ovšem jazykově poněkud zbytečně komplikovaný až šroubovaný (platí to zejména pro Úvod a Závěr). Zde je ovšem nutno ocenit, že v průběhu tvorby práce se kvalita autorem předkládaných postupných verzí textu významně zlepšovala. Provedená kontrola potvrdila, že práce je původní a nevykazuje rysy plagiátu.

Celkově předloženou práci Patrika Novotného hodnotím jako vcelku zdařilou, dokládající schopnost autora samostatně formulovat odborný text. S ohledem na některé avizované nedostatky ji k ústní obhajobě doporučuji s návrhem na hodnocení „velmi dobře“.

V Praze 16. 1. 2019

doc. JUDr. Marek Starý, Ph.D.